

حداقل مزد و معیشت خانوار کارگری

زهرا کریمی

اسفند ۱۴۰۰

ساختار ارائه

□ الف : نگاهی به عملکرد بازار کار

□ تحولات جمعیت فعال

□ تحولات بهره وری نیروی کار

□ تحولات اشتغال به تفکیک فعالیت

□ ب: تحولات مزد

□ شکاف میان مزد و هزینه های زندگی

□ چشم انداز آینده

الف: نگاهی به تحولات بازار کار

▪ تحولات عرضه ی نیروی کار

- کاهش رشد جمعیت
- افزایش حضور زنان در آموزش عالی و بازار کار مناطق شهری

▪ تحولات تقاضای نیروی کار

- کاهش سرمایه گذاری و از میان رفتن بسیاری از فرصت های شغلی مولد

تحولات اشتغال کل کشور

▪ ۱۳۸۴-۹۰ رشد بدون اشتغال

- کاهش اشتغال در مناطق روستایی
- افزایش اشتغال در مناطق شهری

▪ ۱۳۹۰-۹۸ اشتغال بدون رشد

▪ تعداد شاغلین (هزار نفر)

۱۳۸۴ ▪ ۲۰۶۱۹

۱۳۹۰ ▪ ۲۰۵۱۰

۱۳۹۸ ▪ ۲۴۳۴۶

شاخص های مهم در تحلیل عملکرد بازار کار

- نرخ بیکاری
- نرخ مشارکت
- نرخ رشد اقتصادی
- نرخ رشد سرمایه گذاری
- افزایش شمار شاغلین
- رشد بهره وری

نرخ مشارکت و نرخ بیکاری

نرخ بیکاری	نرخ مشارکت	
۱۱.۳	۴۰.۴	۱۳۸۵
۱۲.۳	۳۶.۹	۱۳۹۰
۱۲.۴	۳۹.۴	۱۳۹۵
۹.۶	۴۱.۳	۱۳۹۹

تاثیر دوگانه ی رکود بر نرخ مشارکت

- کاهش نرخ مشارکت در اثر ناامیدی از یافتن شغل
- **افزایش نرخ مشارکت در اثر کاهش درآمد واقعی خانوارها**
- **افزایش اشتغال در میان دانش آموزان و دانشجویان به دلیل کلاس های مجازی**
- **رشد اشتغال غیر رسمی در میان جوانان**
- **افزایش فرصت های شغلی به قیمت کاهش بهره وری**

بهره وری نیروی کار

بهره وری	اشتغال	تولید ناخالص داخلی	
۲۶۷.۴	۲۰,۴۷۶	۵,۴۷۶	۱۳۸۵
۳۱۰.۳	۲۰,۵۱۰	۶,۳۶۴	۱۳۹۰
۲۹۶.۲	۲۲,۵۸۸	۶,۶۹۱	۱۳۹۵
۲۸۴.۴	۲۲,۳۶۳	۶,۳۵۹	۱۳۹۹
-۸.۳۶	۹.۰۳	-۰.۰۸	رشد ۹۹-۱۳۹۰

آثار کوتاه مدت و بلندمدت کاهش سرمایه گذاری

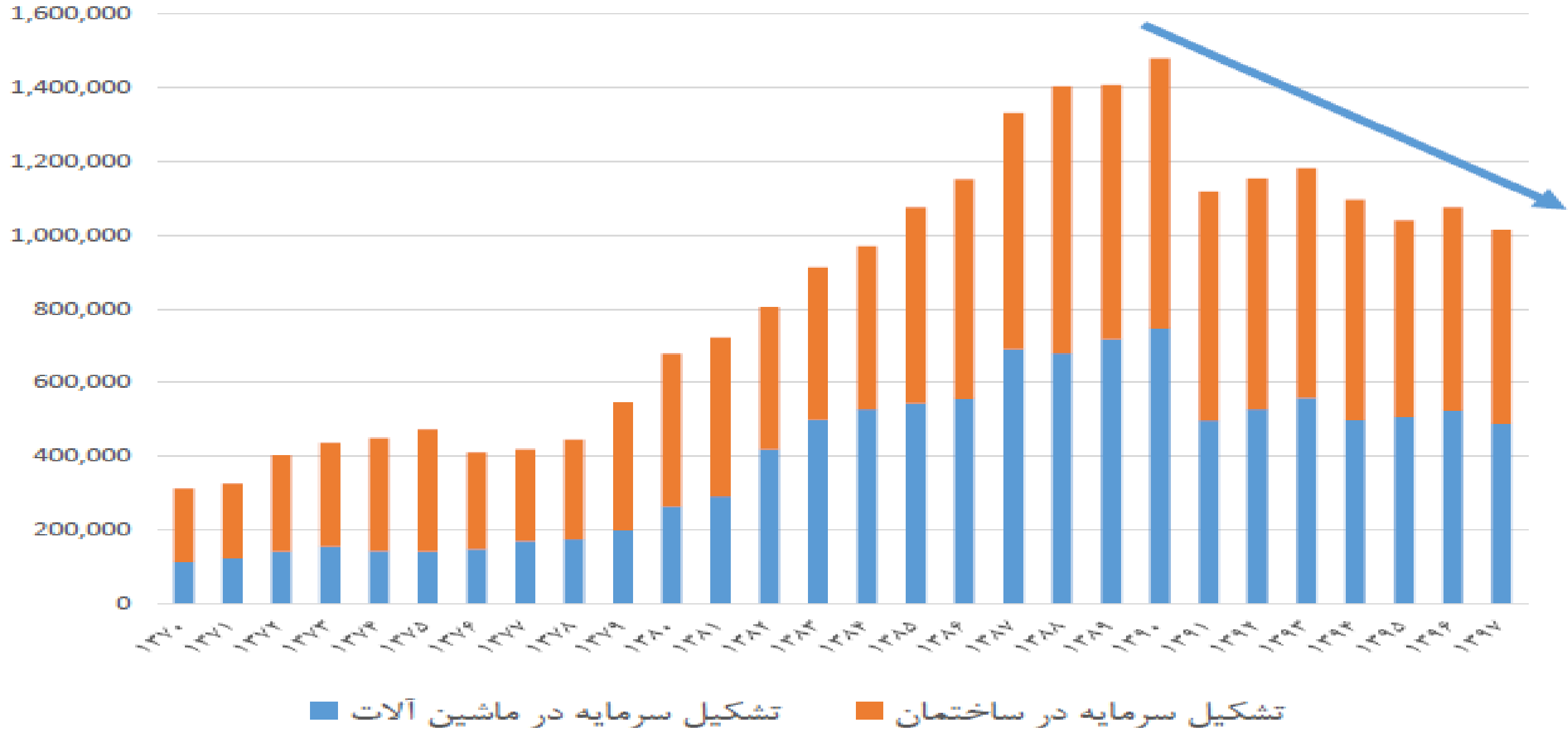
▪ کاهش تقاضای کل در اثر کاهش تقاضای بنگاه \leftarrow تشدید رکود

▪ **رشد سرمایه گذاری کم تر از نرخ استهلاک \leftarrow کاهش ظرفیت های تولیدی**

▪ **مستهلك شدن و فرسودگی ماشین آلات، تجهیزات و زیر ساخت ها**

▪ **کاهش رشد بلندمدت**

تشکیل سرمایه در ماشین الات و ساختمان به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰

تناقض میان کاهش سرمایه گذاری و رشد اشتغال

- رشد اشتغال کوتاه مدت : بهره گیری بهتر از نهاده های موجود
- رشد اشتغال میان مدت و بلند مدت : حاصل سرمایه گذاری
- متوسط رشد سالانه ی سرمایه گذاری
 - ۱۳۸۳-۹۹ -۱
 - ۱۳۹۰-۹۹ -۴.۴
- کاهش مشاغل با بهره وری بالا ؛ افزایش مشاغل با ارزش افزوده پائین
- گسترش اشتغال غیررسمی

تحولات اشتغال به تفکیک فعالیت

هزار نفر

رشد سالانه	۱۳۹۸	۱۳۸۴	
-۱.۱	۴۲۸۹	۵۱۰۰	کشاورزی
۰.۷	۴۵۲۸	۴۱۱۴	صنعت
۷.۳	۱۲۱	۶۰	معادن
۲.۵	۱۷۹	۱۳۲	آب و برق و گاز
۳.۰	۳۰۴۰	۲۱۴۳	ساختمان
۲.۲	۱۲۲۳۳	۹۲۵۸	خدمات

تاثیر کرونا بر اشتغال

- بهار ۱۳۹۸ تا بهار ۱۳۹۹ کاهش ۱.۵ میلیون شغل
- تابستان ۱۳۹۸ تا تابستان ۱۳۹۹ کاهش ۱.۲ میلیون شغل
- زمستان ۱۳۹۸ تا زمستان ۱۳۹۹ کاهش ۳۰۱ هزار شغل
- افزایش بهار ۹۹ تا بهار ۱۴۰۰ ۷۱۳ هزار نفر
- ۸۰ درصد کاهش اشتغال خصوصی در بنگاههای خرد (۹-۱ نفر کارکن)
- ۵۵ درصد کاهش اشتغال مربوط به جوانان (۲۹-۱۵ سال)
- **کاهش شدید اشتغال در میان شاغلین غیررسمی**
- ۷۳۰ هزار نفر بیکار مشمول بیمه بیکاری برای سه ماه

پیامدهای افزایش اشتغال به قیمت کاهش بهره‌وری

- حرکت از مشاغل با ارزش افزوده بالا به ارزش افزوده پایین
- حرکت از مشاغل رسمی به مشاغل غیررسمی
- گسترش فرصت‌های شغلی موقت با مزدهای پایین
- **افزایش فقر در میان شاغلین**
- گسترش حاشیه‌نشینی
- **افزایش انواع خلاف‌کاری ← گسترش ناامنی**
 - **خشونت**
 - **اعتیاد**
 - **سرقت و کلاه برداری**
 - **فحشا**

تحولات مزد

▪ تاثیر وضعیت بازار کار بر شاخص های مختلف:

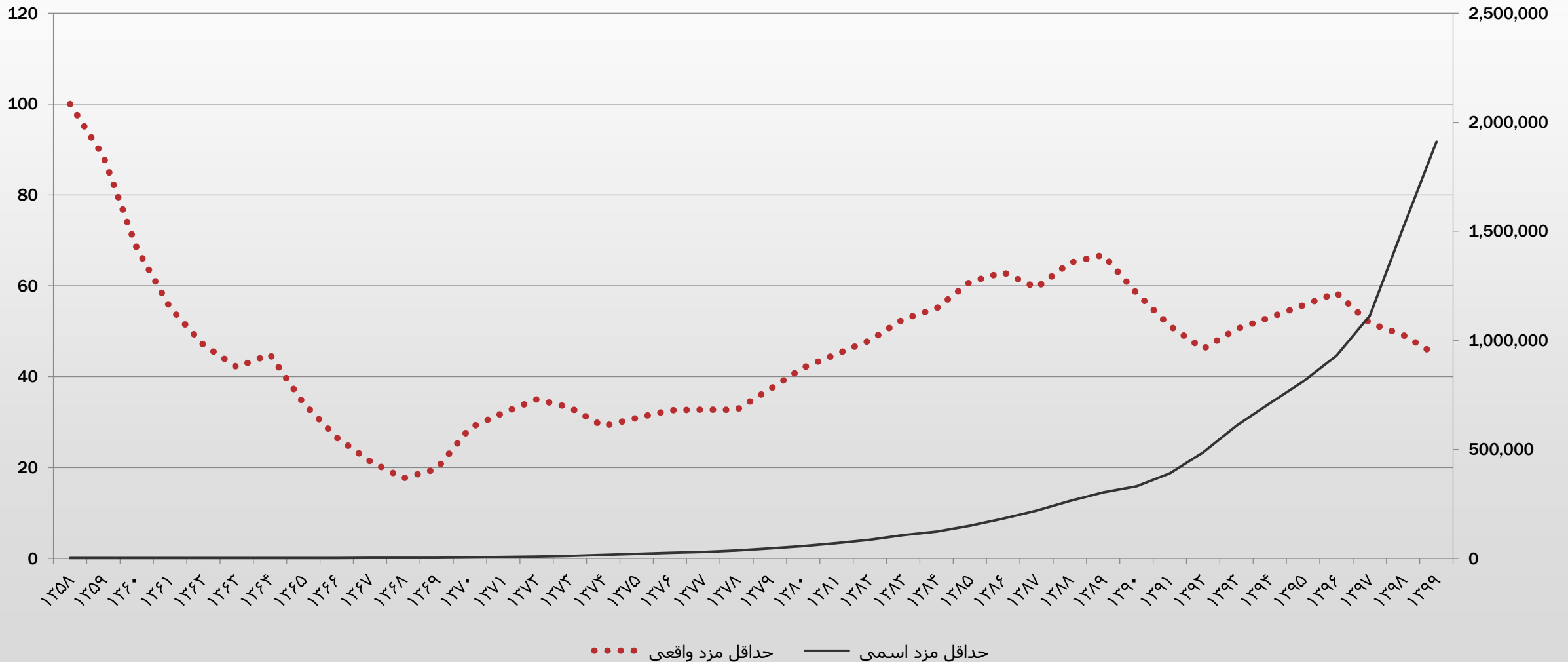
▪ نرخ رشد اشتغال

▪ نرخ بیکاری

▪ تحولات مزد واقعی

▪ انعکاس وضعیت نامساعد بازار کار بر مزد واقعی

تحولات دستمزد اسمی و دستمزد واقعی ۹۹-۱۳۵۸

تحولات مزد و قیمت اقلام مصرفی عمده ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۵	۱۳۹۰	
۹۳۳.۲	۶۰۸.۸	۴۴۷	۳۳۲.۴	۲۴۲.۹۷	۱۰۰	کل
۱۳۶۳.۴	۸۱۱.۱	۵۸۴.۸	۴۰۸.۷	۲۶۴.۹	۱۰۰	خوراکی ها و آشامیدنی ها
۱۳۷۸.۴	۸۲۷	۵۹۹.۳	۴۱۷.۱	۳۰۴.۱	۱۰۰	پوشاک و کفش
۵۱۳.۶	۳۶۹.۲	۲۹۳.۵	۲۳۶.۹	۱۸۸.۳	۱۰۰	مسکن آب برق گاز و سایر سوخت ها
۱۵۲۱.۴	۸۳۱.۳	۴۹۸.۴	۳۳۸.۶	۲۵۲.۱	۱۰۰	حمل و نقل
۹۴۳.۴	۶۳۰.۲	۴۸۵.۹	۳۸۶	۳۰۷	۱۰۰	بهداشت و درمان
۸۰۲.۴	۵۷۷.۳	۴۵۸.۲	۳۳۵.۷	۲۴۵.۷	۱۰۰	شاخص دستمزد

تحولات مزد و قیمت دیگر نهاده های تولیدی ۱۳۹۰-۱۴۰۰

۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۵	۱۳۹۰	
۱۰۶۷.۳	۶۷۱.۷	۴۷۷.۵	۳۱۹.۷	۲۰.۷	۱۰۰	شاخص کل
۱۳۰۹.۹	۱۱۵۰.۲	۵۵۸.۷	۴۰۳.۸	۱۶۲.۴	۱۰۰	تیرآهن ۱۶
۲۰۱۳.۰	۱۶۳۶.۴	۶۶۲.۳	۶۱۰.۴	۱۹۷.۴	۱۰۰	میلگرد ۲۰
۲۰۳۸.۹	۱۴۸۶.۲	۸۶۹.۱	۴۵۴.۵	۲۰۸.۶	۱۰۰	ورق مس
۱۳۰۸.۹	۸۱۵.۶	۴۴۱.۳	۲۹۰.۸	۱۸۶.۵	۱۰۰	ماسه شسته
۸۲۵.۰	۴۱۶.۷	۳۱۲.۵	۲۶۰.۴	۱۸۷.۵	۱۰۰	سیمان
۸۰۲.۴	۵۷۸.۷	۴۵۹.۳	۳۳۶.۵	۲۴۵.۹	۱۰۰	حداقل مزد

راهکارهای ایجاد مشاغل مولد و پایدار

- **آموختن از تجارب موفق و ناموفق ایران و دیگر کشورهای جهان**

- **ایجاد فضای کسب و کار مشوق سرمایه گذاری**

- جلوگیری از فرار سرمایه و فرار مغزها

- **جذب سرمایه ی فکری و مادی ایرانیان مهاجر**

- **کاهش تنش در عرصه ی داخلی و بین المللی**

درس های کشورهای موفق برای ایران

- گسترش تجارت منوط به روابط دوستانه با جهان
- دولت کارآمد و توسعه گرا هدایت کننده ی بخش خصوصی مولد
- تجارت شرط لازم و نه کافی برای توسعه
- **ثبات سیاسی عامل ضرور برای رشد سرمایه گذاری داخلی و جلب سرمایه گذاری مستقیم خارجی**
- رشد اقتصادی بالا و مداوم عامل اصلی ایجاد فرصت های شغلی مولد و پایدار

سپاسگزار از توجه شما

برای سوالات و پیشنهادات

ZAHRA.KARIMIMOUGHARI@GMAIL.COM

اشتغال غیررسمی بر حسب وضعیت شغلی

▪ کارفرمایان

▪ خود اشتغالان

▪ کارکنان فامیلی بدون مزد

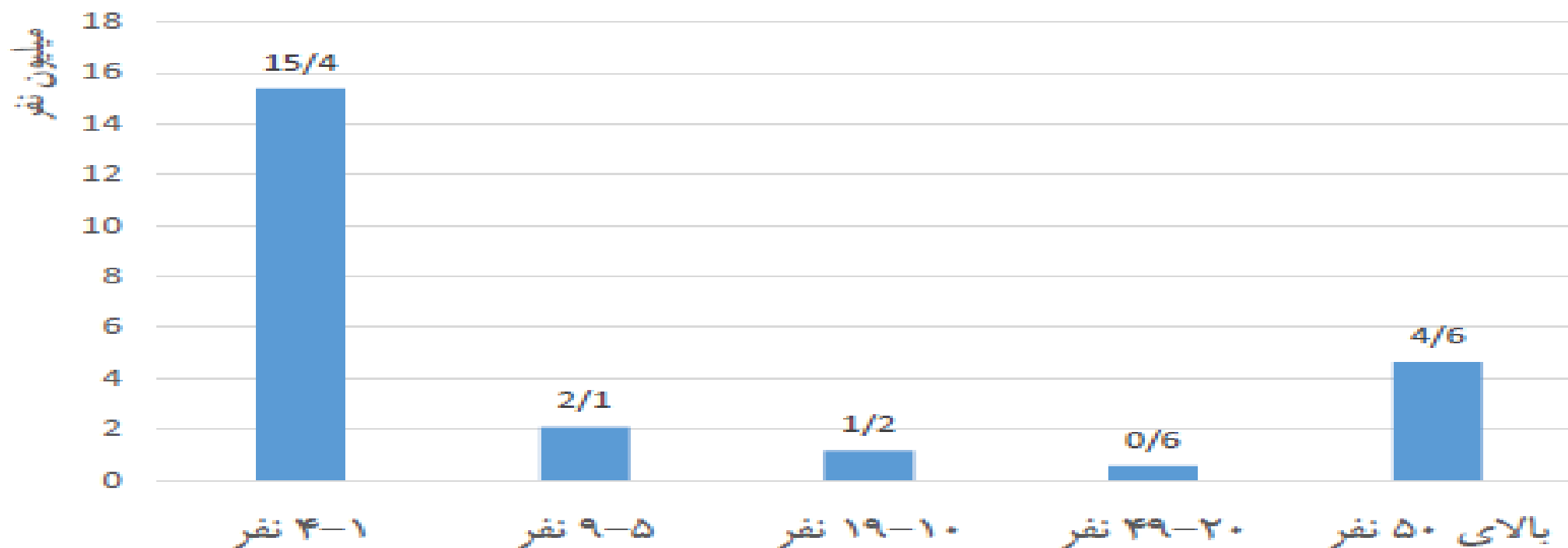
▪ مزد و حقوق بگیران بخش خصوصی

▪ مزد و حقوق بگیران بخش عمومی

❖ تحولات وضعیت شغلی در ایران

متوسط نرخ رشد سالانه		۱۳۹۹		۱۳۸۵		
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
-۰.۸	-۲.۷	۳۴	۷۰۳	۳۸	۱,۱۲۵	کارفرما
-۰.۷	۲.۳۸	۸۶۲	۷,۶۸۳	۹۵۳	۵,۷۶۱	شاغل مستقل
۳.۴۰	۲.۶۴	۱,۲۳۸	۸,۲۹۴	۸۳۹	۶,۰۵۳	مزد بگیر خصوصی
-۳.۸	-۴.۲	۵۹۳	۳۹۷	۱,۲۵۶	۹۶۰	کارکن فامیلی بدون مزد
۰.۳۷	-۱.۱	۹۳۰	۲,۵۲۹	۸۸۴	۲,۹۷۲	مزد بگیر عمومی
-۰.۶	۱.۱۶	۳,۶۵۷	۱۹,۶۰۶	۳,۹۷۰	۱۶,۸۷۱	جمع

اشتغال کل کشور در سال ۱۳۹۷ به تفکیک اندازه بنگاه‌ها

ترکیب جنسیتی مشاغل رسمی و غیررسمی (درصد)

زن	مرد	
38.3	40.6	اشتغال رسمی
61.7	59.4	اشتغال غیررسمی (بدون بیمه)

تأثیر تحریم بر اشتغال برحسب نوع فعالیت

- رشد مثبت ارزش افزوده بخش معدن
- **رشد منفی در تولید صنایع وابسته به واردات (خودرو)**
- رشد مثبت صنایع صادراتی (پتروشیمی و صنایع فلزی)
- رشد سهم بازار داخلی تولیدات صنعتی در اثر افزایش نرخ ارز

تحولات اشتغال صنعتی

رشد سالانه	۱۳۹۸	۱۳۸۴	
۳.۶	۷۱۳	۴۷۵	صنایع غذایی
-۲.۷	۶۴۱	۱۰۳۳	منسوجات
۳.۶	۶۱۷	۴۱۱	پوشاک
-۱.۸	۱۱۲	۱۵۱	محصولات چوبی
۴.۱	۱۶۳	۱۰۴	محصولات شیمیایی
۶.۷	۱۲۸	۶۶	محصولات پلاستیکی
۲.۲	۱۴۵	۱۱۱	فلزات اساسی
-۱.۶	۹۷	۱۲۶	تجهیزات برقی
۵.۳	۳۳۲	۱۹۰	مبلمان
۴۲۸.۶	۶۱	۱	بازیافت

تحوالات اشتغال در بخش خدمات

هزار نفر

رشد سالانه	۱۳۹۸	۱۳۸۴	
۳.۰	۲۱۸۶	۱۵۴۰	حمل و نقل
۳.۹	۷۱۹	۴۶۴	بهداشت
۷.۵	۳۷۳	۱۸۲	هتل و رستوران
۱.۷	۲۵۹۴	۲۰۹۷	خرده فروشی
۲.۱	۳۹۵	۲۵۲	عمده فروشی

تحولات اشتغال در مناطق روستایی (۹۸-۱۳۸۴)

- کاهش شدید اشتغال روستایی طی سال های ۹۰-۱۳۸۴
- افزایش جزئی اشتغال کشاورزی طی سال های ۹۸-۱۳۹۰

۱۳۸۴ ▪ ۷۴۰۰ هزار نفر

۱۳۹۰ ▪ ۶۱۰۰ هزار نفر

۱۳۹۸ ▪ ۶۵۰۰ هزار نفر

شاغلین روستایی در سال ۱۳۹۸ به تفکیک فعالیت (هزار نفر)

۳۲۰۰	▪ بخش کشاورزی
۸۸۰	▪ بخش صنعت
۸۲۹	▪ بخش ساختمان
۱۵۶۰ (خرده فروشی - معاملات املاک)	▪ بخش خدمات

▪ **حدود ۵۰ درصد اشتغال روستایی در بخش کشاورزی**

▪ **ثبات نسبی شاغلان بخش کشاورزی در مناطق روستایی طی سال های
۱۳۳۵-۱۳۹۸**

تحولات ساختارهای اقتصادی و سیاسی چین در دهه ۱۹۸۰

▪ اصلاحات در داخل کشور

- اصلاح دستگاه اجرایی

- تاکید بر اجماع نظر در تصمیم گیری

- بازنشستگی اجباری رهبران سالخورده

▪ دلجویی از آسیب دیدگان انقلاب فرهنگی

- دعوت از چینی های مهاجر برای سرمایه گذاری در سرزمین مادری

تحولات ساختارهای اقتصادی و سیاسی چین در دهه ۱۹۸۰

▪ تحول در سیاست خارجی

▪ بهبود روابط با کشورهای جهان

▪ توقف حمایت از شورشیان در کشورهای همسایه

▪ گسترش تجارت خارجی

▪ واردات تکنولوژی های پیشرفته مواد اولیه و تجهیزات

▪ صادرات کالاهای صنعتی